

هه لټاردن و هه لسه نگاندى كتيب

(۲-۲)

ن. علی بن سلیمان الصویح
و. ساکار علی عبداللہ

میژووی بلاوکرده نو

میژووی بلاوکرده نو کاریکو دیاریکراوه به تهنیا نه وه ناگه یه نیت که له سهر کتیبه که تو ماره، ریډه که ویت میژووی بلاوکرده نو کتیبیک نوی بیټ به لام زانیاریه کانی نیو نه کتیبه کون به سه رجوو بن.

بو نه و بابه تانه ی که خیرا گوړان و گه شه یان به سردا دیت، پیوسته کارمند وردیټ و به تنگ میژووی زانیاری و بیروراکانه وه بیت، که میژووی بلاوکرده نو کتیبه که ناتوان گوزارشتیان لټ بکن. له دووباره له چاپدانه وه کتیبیکو دیاریکراوه ده بیټ چاپه نوییه که زانیاری زیاد له خو بگریټ که له چاپه کونه که دا نه بیت، وگو ناماری پیښکه وتوو، یان بیژوکی نوی که بوره که ده وله مند ده کن، لیږه وه پیوسته له سهر کارمند جیاوازی له نیوان سهر له نوی زانیاری چاپکرده وه کتیب و نه و چاپانه بکات که بزار کارون و بابه نویان له خو گرتوو که به که لکن بو درخشنی نه وه گه شه کردانه ی به سهر بابه ته که دا ساتون، به تاییه ت له زانسته پراکتیکیه کار و زانسته کومه لایه تییه کاند.

له کاتانه دا کارمند ده توانیت به راورد بکات له نیوانی چاپی نوی و نه وانه ی له وه و به ری، نه ویش به پیشکینی راسته وخوی بابه ته کانی کتیبه که، تا دلنیا بیټ له وه ی چاپه نوییه که له رووی ناوهرؤک و فورمه وه باشتره، پاشانیش سه رجدانه سه رچاوه کانه له کتیب و خولاره کانه تا میژووی بلاوکرده وه یان و به پیژی زانیاریه کانیان بزانیټ. بایه خ میژووی بلاوکرده وه هؤکاره که چاپکراوه کانی کتیبخانه له هه موو بابه ته کاند گوزاریان به سردا بیټ، گوړان له کومه لگوو زانسته کاند، پاشان به پرسیاری پیسه یی کارمندی سپسور نه وه ده خوازئ که بزانیټ بایه خ کتیبیکو دیاریکراوه بره که ی له کتیبخانه دا چه ندو چونه، نه وه ش ناکامی به په یوه ندی پته و نیوان توپزه رو زانیاریه نوییه کانی نیو کتیبخانه دیاری ده کات.

به ها نه دهبیه کانه

کتیب بابه ته که ی هرچییه ک بیټ، هه لگری چوارچیوه یه کی زمانه وانی، ره وانپیزئی و ره مزیه، هه موو نه مانه ش له پیناوی گه یانندی زانیاری هه لچونه کانه به وردی به بیروهوشی خوینر. نه م خسه ته ش پشت ده به سنتیت به به کارهینانیکو گونجایو زمان، یان نه و هیما یانه ی له شوینی خو یاندا له خو ی گرتوو.

به کارهینانی زمان پشت ده به سنتیت به بیژوکه و سه رده م، به لام ده بیټ به شیوه یه کی روون و ناشکراو زیندووی نه و تو بیت که له گه ل توانای خوینری خاوه مافی سوومه ندبوون بگونجیت. نه رکی کارمندی کتیبخانه نه وه یه له زمانی کتیب بگات؛ له گه ل به شه کانی وشو و پیکهاته کانه و میتوده که ی، بو نه وه ی بزانیټ چه ندو گونجوه بو خوینر، بو نمونه کتیبیکو ناسانی قوتابخانه یی، نابیت له کتیبخانه ی زانکوو دابنریت، یان له

کتیبخانه ی تاییه تمه ند، به هه مان شیوه و به پیچه وانه شه وه، یه کیک له لایه نه گرنه کانی به کارهینانی زمان، رو شنبیری نو سه ره له رووی زمانه وانیه وه، نایا نو سه ره نه و وشانه ی به کاریان ده هیټ گونجاون له گه ل سه رده مه که ی، یاخود کونه و پیوستی به به کارهینانی فهره ننگه ؟ له گه ل به کارهینانی زمانی چه مکی ناشکرا، نایا کتیبه که نه فراندنیکو ره وانپیزئی ده نو نیت، یان ته نیا دارشتنیکو بیمانا و بیزار که ره ده بیټ. نه مه ش نه وه ناگه یه نیت که کتیبه که هه لگری کورته یه کی نه ندیشه بیټ، به لام مه به ست نه وه یه که کتیبه که روون و ناشکرا بیټ. به شیوه یه کی گشتی، هه موو کتیبیک خوینری خو ی هیه و نه رکی کارمندی زانیاری هه بیټ سه باره ت سورشتی هاموشوکه ران و درباری حزو ناره زوو و پیډاویستیه کانیان، تا بتوانی خواستیان بو هه ر زمان و میتو دیک بیټیته دی.

خسه لته ی بیلیوگرافی

خسه لته کانی بیلیوگرافیا؛ نه و فورم و نامازانه یه که کتیبه که ی پیکهیناوه و یارمه تی خوینر ده دات بو سوو دوه رگرتن له ناوهرؤک و به شه کانی کتیبه که، وه ک ریبه رو نه خشه کانه، راقه و وینه کانه و... هتد.

نه م پیکهاتانه هه موویان پیوستن بو چاره سه رکردنی هه ندیک له بابه ته کانه و به که لکه بو هه ندیک بابه تی تر. به هه ر شیوه یه ک بیټ لیستی پیکهاته پیوسته، له وانه یه به شیوه ی شیکاری؛ یان به ش به ش بیټ، یاخود گشتیه و لاوازه. گرنگی لیستی بابه ته کانه له وه دایه، چه ندو نیشانه یان تیادایه بو بیژوکی به شکراو تا خوینر ببا ته چوارچیوه یه کی سنووردراو له هه لدانه وه ی لاپه ره کاند، به جوړیک خوینر توپزه رو بتوان بیژوکه کانه جیا بکه نه وه؛ به پیی په یوه ندی توندوتولی ناره زوو یانه وه.

هه رجون پیوستو ریبه ره کانه و په راویزه کانه هه موو هاویه ش ده بن له روونکرده وه و به ده سته گیشتنی خیرای زانیاریه کانه.

پیوستی سه رچاوه کانه خوینر راده کیشیت به ره و بابه تی گرنگی تر له هه مان بابه تدا. نه رکی گرنگی کارمندی له قوناغه کانی هه لسه نگاندا لیکولینه وه یه له ناوهرؤکی بابه تی زیادو شیکارکراوه کانی وه که نه خشه کانه، خشته و هیلی به یانی روونکرده وه کانی تر. بیگومان کتیبی جوگرافیا به یی نه خشه لاوازه، هه ره که چو کتیبی نامار به یی خشته کانه بایه خی نابیت.

شیوه ی ماددی

شیوه ی ماددی کتیب ده بیټه هؤی گیزانی رو لیکو گرنه که هه لټاردنی کتیبداو ته نانه ت له کاریگره یی له سه ر خوینر، به تاییه ت کتیبی مندالان، قه باره ی کتیب و رننگه که ی، یاخود وینه هونه ریبه کانی سه ر به رگه که ی بو چوونیکو تاییه ت لای خوینر دروست ده کات سه باره ت بابه تی کتیبه که. یه کیک له ره گه زه گرنه کانی هه لسه نگانندی کتیب له رووی ماددیه وه پانی و

دریژی کتیبه که یه به جوړیک که گونجاو بیټ له گه ل پیوانه باوه ته کنیکیه کاند، هه ره ها باشی به رگتیرگرتی، جوړی کاغه زه که ی و پاریزگاری له چاپه که ی له گه ل تیپه رپوونی کاند، هه ره ها جوړی چاپه که ی و روونی پینه کانی که بو ماوه یه کی ژور له ژیر کاریگره ی ناوهره وادا بمینټه وه، هه رجون قه باره ی کتیب هؤیه که بو له ناوچوونی له نه نجامی ژور به کارهیناندا، هه ره ها پیوانه ی کتیب گرتیک ده بیټ له داناندا له سه ر تاخچه کانه، به هه مان شیوه گه ر جووکیش بیټ له نیو کتیبه کاند و نه ده بیټ.

به شه کانی کتیب

بیگومان کتیبیک به شه کانی ته و او بیټ، چاکتره له کتیبیک که ناته و او بیټ، به تاییه تی نه و کتیبانه ی که بابه ته کانیان به یه که وه به ندن، نه مه ش به کتیبه سه رچاوه یه کانی وه ئینسایکلوپیدیا و فهره ننگه کانه و کتیبی تری ترخان به بابه تی دیاریکراوه دیاره.

کرینی به شه کانی به رگه کانی کتیب به ته و او یی مانای غه قلته نییه، هه رجون کرینی نه و به شانه ی له کتیبیکو دیاریکراو چنگ ده که ون، به تاییه تی گه ر بیټ و نه و به شانه سوو دیکو ژور یان هه بیټ له ناوهرؤکیاندا بو کتیبخانه و نه و که سانه ی سوومه ند ده بن لیان.

نرخی کتیب

ژور جار نرخ ده بیټه هؤکاریکی گرنه بو کرینی ناویشانیکو دیاریکراو، به تاییه تی گه ر بیټ و بودجه ی کتیبخانه که دیاریکراو بیټ، هه ره ها پشتبه سه به گرنگی کتیبه که بو هاموشوکه رانی؛ وه ک ماموستایان و توپزه ران و قوتابی و خوینر به شه یه کی گشتی. له پیکهاته ی ده سته ی پیوستکار، پیوسته (نرخ) هؤکاریکی کاریگره نه بیټ له ده سته به رکردنی کتیبه سه رچاوه یه سه ره کییه کاند، هه ره ها کتیبه سه رچاوه یه تاییه تمه ند کانه که په یوه ندی بانه به هیزه له گه ل نامانجی کتیبخانه ی زانکو کانه و کتیبخانه تاییه تمه ند کانه. له ژوربه ی کاند به رزیوونه وه ی نرخ کتیبه که مانای زیادبوونی بازارگره رمی، یان گرنگیه که به تی، به لام ده بیټ جیاوازی بکریټ له نیوان بازارگره رمی و گرنگیه که ی، له به ره وه ی گرنگی کتیب له وانه ی له به های زانستی، یان له به ها میژووییه که یدا بیټ، وه ک کتیبه ده گه نه کانه. یاخود نه مبی ژماره که ی لای بلاوکه ره وه و دابه شکاران. بازارگره رمی کتیب کاریگره یی نابیت له سه ر کتیبخانه تاییه تمه ند کانه، به لام گرنگی ژوره بو کتیبخانه گشتیه کانه.

نه مانجی هه لسه نگاندن

له سه ر کارمندی به ریس له هه لټاردنی کتیب پیوسته نه م هه نگانوه نه بیټ:

- خویندنه وه ی ته و او، یان کورته یه کی کتیبه که؛ تاوه که بتوانیت به وردی له پوخته یه کی بابه تی سه ره کیی کتیبه که تیگات.
- گه ران به دوا ی زانیاریه به که لکه کانه له سه ر نو سه ره و به ره مه کانی.
- به راوردکردن له نیوان کتیب و بابه تی پیډاچوونه وه و به ره مه ی دیک له هه مان بوردا.
- نووسینی کورته ی نمایشیک له سه ر بابه تی کتیبه که، له گه ل نامازهدان به نامانجی نو سه ره و چوونه تی میتو دی پیښکه شکردنی بابه تی کتیبه که ی.
- دیاریکردنی جوړی خوینری کتیبه که.
- نیشاندانی به های بابه تی کتیبه که و په یوه ندی نه و به نامانجی کتیبخانه وه.
- نامازهدان به پرؤگرامی لیکولینه وه که و گرنگی له چاره سه رکردن و دیاریکردنی راستیه کانه که نو سه ره ده یانگات.
- به راوردکردن له نیوان پیډاچوونه وه ی پیوستکارو نه وانی تر له و پیډاچوونه وانه ی له خولاره تاییه تمه ند کاند ده سته که ون.
- رینمایي کردن بو کرینی کتیبه که، یان وه لاوه نانی له لیستی پیښنازکراودا بو کرین.

هه لسه نگانندی سه رچاوه کانه

کتیبخانه له ولاته پیښکه و تووه کاند پشت ده به سنتیت به خولاره ی کتیبخانه یه کی تاییه تمه ند له پیښکه شکردنی کتیب و پیډاچوونه وانه یان بو جوړه جیاوازه کانی کتیبخانه؛ له به ر که میی ریگای هه لسه نگاندنیکو تاییه تمه ند له ولاته

عه ره بییه کاند، ژوربه ی پیوستکاران پشتبه سن به پیشکینی راسته وخوی کتیبه که دوا ی وه رگرتی له بلاوکه ره وه. له ژوربه ی کاند پیشکینی کتیب کاریکی رو تینیه و پشتبه سه به خه خکردن له سه لامه تی کتیبه که و چاپه که ی. به لام کارمندی ده توانیت پشتبه سنتیت به چه ند ریگایه که وه به پیی توانا و بوونی سه رچاوه کانه به ره وه ی بریاری کرینی کتیبیکو دیاریکراو بدات، نه و ریگایانه ش نه مانه ن:

۱- لیسته کانه، یان خولاره تاییه تمه ند کانه یاخود ناتاییه تمه ند کانه بو نمایشی کتیب و ره خنه گرتن لئی، به لام ده بیټ ناگاداری نه وه بیټ که خولاره ناتاییه تمه ند کانه ته نیا گرنگی به لایه نی بابه تی کتیبه که ده دن به بی ره چاوکردنی لایه نه بیلیوگرافیه کانی تر، که نه مه لای کارمندی کتیبخانه و نامانجی کتیبخانه که ی مه به سن.

۲- لیستی بلاوکرده کانه. پیشکینی راسته وخوی کتیب که بلاوکرده که به مه به سته هه لټاردن و هه لسه نگاندن ده پیژریت، نه مه ش له دوا ی ریگه و تنی نیوان کتیبخانه و بلاوکه ره وه ریگه دی.

۳- دکریټ راسته وخوی له کتیبخانه کانی (سپاردن) دا سه رنجی کتیب بدریت.

۴- روایزکردن به ماموستایان و سپسوران هه ریه که به گویره ی سپسوریان.

۵- راسپارده ی ماموستایان و خوینره ران که پیشت زانیاریان درباره ی کتیبی دیاریکراو هه بووه. له هه موو نه م حاله تانه دا پیوسته پیوستکار چاوپووشی نه کات له و سه رنج ره خانه ی پشت به هؤشیاری و شاره زای ده به سنتیت و له گه ل نامانجی کتیبخانه که یدا ده گونجیت. هه ره ها باشت وایه جیاکردنه هه بیټ له نیوان نمایشی کتیب به مه به سته ی بازارگانی یان بازارگره رمی یان به شه یه کی نمایشی گشتی، له گه ل جوړه نمایشیکو بابه تی ته و او دا.

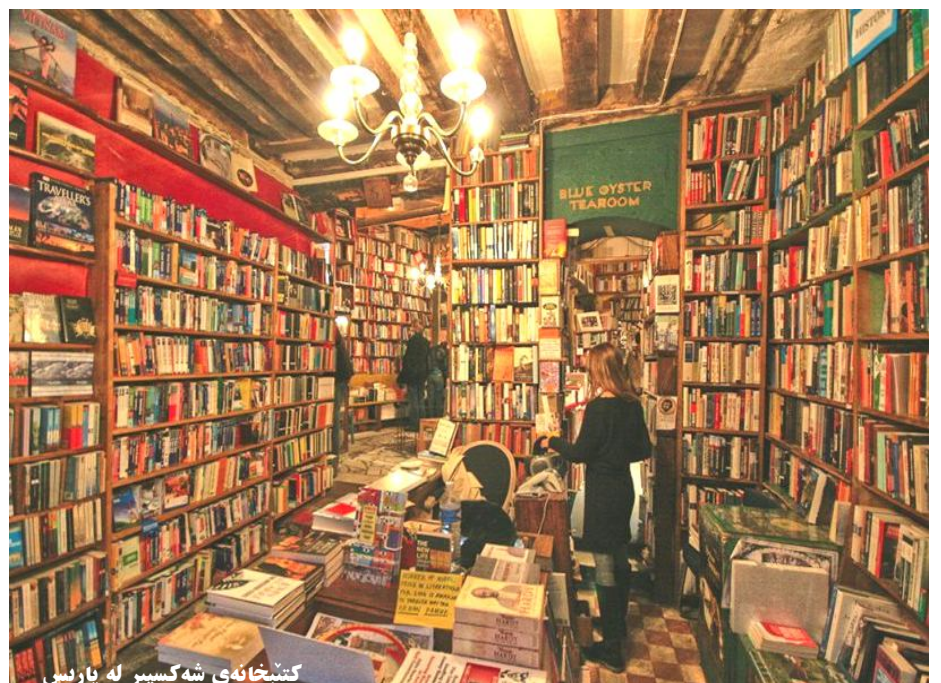
نه مانجی

فله سه فه ی گشتی بو هه لټاردنی کتیب واته هه لټاردنی کتیبیکو گونجاو له کاتیکو گونجاو بو خوینریکی گونجاو. نه م چه مکه مانای نه وه ناگه یه نیت که گوړی به ویستی پیسه یی پیوستکاری سپسور نه دریت، چونکه ویستی پیوستکار به ندو به چه ندین چه مکه وه، پرؤسه ی هه لټاردنی کتیب ته نیا به پرسیاری پیسه یی نییه، به لگو هاوکات به پرسیاری کومه لایه تی و فیکریه، بیچگه له و به پرسیاریه پیسه یی؛ پیوسته پیوستکار خو ی بخته شوینی خوینر و لیکولره ران به هه موو ناسته جیاوازه کانیانه وه، واته بیروایان به هه ند وهرگریټ و له گه ل نامانجی تاییه تی و گشتی کتیبخانه دا بگونجیت. نالیزه وه تیروانی بابه تی بو پرؤسه ی هه لټاردنی کتیب، واته دوورکه و تنه وه، یان سه لایقه ی که سه که یه و ناگونجیت له گه ل کومه لیکو ژور له خوینره ران و توپزه ران. نه مه ش نه و ناگه یه نیت که پیوستکار ده سته رداري به پرسیاریه فیکری و کومه لایه تییه کانی بیټ، نه گه ر بینرا کومه ل پیوستی به ناسته یه که بو هه لسه نگانندی دیاریکراو به رزه وه ندی شارستانی، به تاییه ت له کتیبخانه گشتیه کاند که به پله ی یه کم هه لټاردن له نه ستوی کارمندا یه. نه مه ته نیا روناکیه که له سه ر گرنگی هه لټاردن و هه لسه نگانندی کتیب به جوړیک که پیوستکاری سپسور و هؤشیارو به ناگا له به ر رو شنایی نامانجی کتیبخانه که ی بو خوینره رانی گشتی، یان تاییه تمه ند، یاخود هه ر دووکیان پیکه وه کاریان له سه ر ده کات.

نه مانه هه مووی پشتبه سه سنتیت به زیه کی و توانای پیوستکاره وه بو پیشبینی و شیکردنه وه و بریاران، چونکه پیودانه پیښنازکراوه کانه بو هه لټاردنی کتیب تا ئیستا نه یوانیوه ویستی هامشوکه رانی کتیبخانه تریکات؛ هامشوکه ران به هه موو ناسته جیاوازه کانیانه وه.

سه رچاوه:

اداره المکتبات و مراکز المعلومات، من مطبوعات مکتبه الملك فهد الوطنية، المجلد الخامس، الرياض، ۲۰۰۹، ص/۱۱-۲۲.

کتابخانه ی شه کسپیر له بارسی